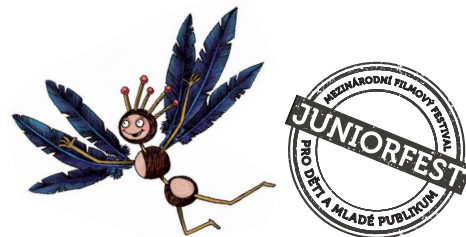

Mezinárodní filmový festival pro děti a mladé publikum

JUNIORFEST

TOTEM

Nizozemsko / 2022 / 93 minut / režie Sander Burger / doporučený věk od 12 let / v českém znění

Trailer filmu naleznete na: www.juniorfest.cz

Autorka materiálů: Jiří Forejt

PŘED PROJEKCI

Úvodní aktivita by měla mít volnou formu, aby se žáci otevřeli diváckému zážitku, koncentrovali se, „natěšili se“. Obecně doporučujeme, aby příprava na projekci proběhla jednak bezprostředně před ní, ale jednak také s větším časovým odstupem, aby žáci nešli na film „naslepo“. Kvalitní příprava a naplněná očekávání podpoří vzdělávací hodnotu celého procesu.

- Popis plakátu může otevřít cestu k identifikaci diváků s postavami. Na místo plakátu však může být zvolen i jiný inspirační podklad: kupříkladu hudební skladba atp.
- V případě plakátu k filmu Totem bude pro jeho bizarnost představivost studentů pracovat na plné obrátky – nejde o to, aby uhádli správně, o čem film bude. V diskuzi by měli budovat společné divácké očekávání.

Co víš o Nizozemsku?

PO PROJEKCI

Příběh filmu

Ama je odhodlaná mladá plavkyně, která po boku svého nejlepšího kamaráda Thijse neúnavně pracuje na přípravě na nadcházející šampionát. Přestože ji senegalští rodiče vychovali v Nizozemsku, Ama závodí jako Holanďanka. Když však její rodina náhle čelí deportaci, Ama nachází útěchu ve fantastických příbězích, které jí matka vypráví o jejich domovině, a v kouzelném dikobrazovi, který slouží její rodině jako totemové zvíře. Přidej se k Amě na cestu sebeobjevování, když se učí přijímat svou rodnou zemi a nachází sílu postavit se za svou rodinu a kulturu.

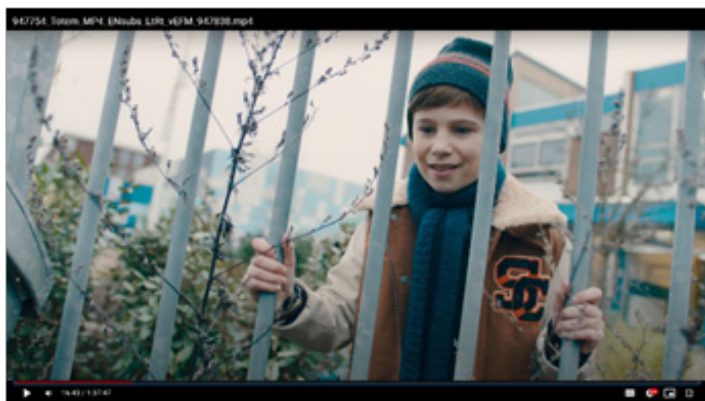
Nyní po projekci se zkusme zaměřit na příběh, hlavní myšlenku filmu, postavy a také žánr filmu.

- *Co je podle tebe hlavním tématem celého filmu?* O svých nápadech diskutujte. Za ústřední téma filmu lze považovat hledání vlastní identity, protože Ama v průběhu filmu řeší dilema mezi tím, že se cítí jako Holanďanka, azylová politika ji však považuje za občanku druhé kategorie.
- Film lze označit jako rodinný film s prvky fantasy a sociálního dramatu. Prvek fantasy žánru představuje „duchovní průvodce“ Totem. Příběhová linie vykreslující dívčino zázemí pak zapadá do definice sociálního dramatu. Kombinace obou žánrových prvků pak z filmu činí rodinný film.
- Hlavní dětské postavy se jmenují Ama a Thijse. Každá z nich je svou povahou a založením dost odlišná.

Zkus je popsat v pár výstižných větách:

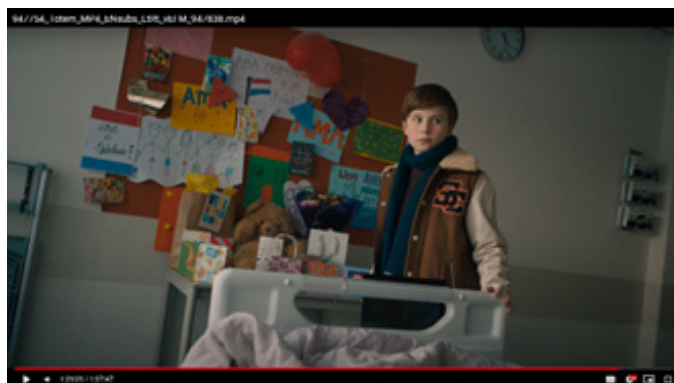

Ama je energická, inteligentní a poněkud tvrdohlavá dívka. Ama by se chtěla stát skvělou plavkyní, a za tímto snem si svědomitě jde. V průběhu filmu si pro sebe srovnává otázku vlastní (národní) identity. Na rozdíl od svých rodičů hovoří plynule holandsky a cítí se být v Nizozemsku jako doma.

Thijse je zasněný, trochu uzavřený chlapec se smyslem pro humor. Vypadá to, že mu imponuje rozhodnost a energičnost jeho kamarádky. Stojí přitom za ní a kryje jí záda. Pochází z dobře situované rodiny střední třídy.

- *Rozdílné povahy dětí se v průběhu filmu dobře doplňují. Ama je energická a je hybatelkou děje. Thijse je zpočátku poněkud pasivní, nicméně aby ochránil své kamarádství, rozhodne se v průběhu filmu jednat, a z toho důvodu prochází také vnitřní proměnou.*
- *Na fotografiích níže můžeme vidět dvě důležité scény, ve kterých se proměnil vztah hrdinky a hrdiny. V první scéně se kvůli „zradě“, kterou však Thijse chtěl své kamarádce pomoci, jejich přátelství na čas rozpadá. Ve scéně v nemocničním pokoji docházíme do chvíle, kdy Ama Thijsemu odpouští, protože ví, že za ni i její rodinu bojoval.*

Na okraji společnosti?

- V letech 2015 a 2016 dopadla na Evropu tzv. uprchlická krize, která byla vyvolaná příchodem jednoho až dvou milionů migrantů z válečných a nestabilních oblastí v Africe, na Blízkém východě atp. Máte o tom nějaké informace? **Diskutujte o příčinách.** Toto období může být dnešním dospívajícím studentům poněkud vzdálené, protože v průběhu migrační krize byli ještě malými dětmi. Zhlédnutí filmu může být příležitostí pro popsání tohoto procesu. Více informací je možné dohledat kupříkladu na Wikipedii ZDE.
- Pro prosperující západoevropské státy je toto téma stále aktuální, protože Holandsko přijímá každoročně mezi 40–70 tisíci žádostmi o azyl, přičemž není schopné zajistit všem žadatelům důstojné životní podmínky. Z toho důvodu některé politické strany usilují o zpřísnění azylových podmínek. V průběhu léta dokonce padla vláda dlouholetého premiéra Marka Rutteho, který prosazoval právě zpřísnění azylové politiky. Ta se přitom stala příčinou neshod s koaličními partnery. Nabízí se zde prostor pro vysvětlení pojmu jako azyl, azylová politika, atp.

Fantazie a realita

Film má dvě vrstvy, které se průběžně proplétají. Pojdme si o nich popovídat.

- *Jak bys popsal(a) realistickou příběhovou linii? Čeho by Ama chtěla v životě dosáhnout? Jakou práci dělají její rodiče? Proč Aminu rodinu policie zatýká? Proč je chtějí vyhostit, i když nejsou všichni pohromadě?*

Ve filmu je dobře patrná neutěšená realita nizozemských migrantů, a to i přesto, že není líčena drasticky s ohledem na cílovou skupinu. Sociální ukotvení Thijse dobře kontrastuje se zázemím Aminy rodiny. Otec pracuje jako uklízeč, žijí v nevyhovujících podmínkách, kvůli zamítnuté žádosti o azyl se nemohou kontaktovat s úřady. Ve vyprávěních je připomínán nebezpečný příchod rodiny do Evropy na člunu přes moře. Kriticky je pak vykreslen úřední aparát azylové politiky, který nezohledňuje a nepřipouští individuální posouzení situace.

- *Jak bys popsal(a) snovou linii příběhu? Jak chápeš „duchovního průvodce“? Kdo všechno ho vidí? Proč se začal Amě zjevovat a jak ovlivnil její kroky a rozhodnutí?*

Duchovní průvodce na scénu přichází ve chvíli, kdy je Ama zcela ztracena a celý film by bez jeho objevení působil neutěšeně a depresivně. Fantazijní tvor umožňuje zachovat naléhavost celého sdělení, ale vedle toho přináší do filmu hravý moment a nadsázku. Vyjasnění „Totemovy“ existence se nedočkáme. Částečně se jedná o Aminu představu, která se však zhmotnila do té míry, že ji vidí o někteří další lidé: šaman, otec, kamarád Thijse. Nabízí se zde paralela se slavnou knihou Tracyho tygr nebo s českým filmem Modrý tygr. Totem vede Aminy kroky v příběhu a snaží se ji vyvést z bezvýchodné situace. Činí tak bez toho, aby musel mluvit. Můžeme s dětmi diskutovat o tom, jakým způsobem Ama s Totemem komunikuje.

- Za všechno hovoří jedna ze závěrečných scén filmu, ve které jako by se obě roviny propojily v jednu. Uprchlíci se do Evropy velmi často dostávají přes moře na malých člunech. Mnoho z nich neumí plavat a tisíce se jich při své pouti utopilo. Scéna na člunu jako by odkazovala na tyto lidské tragédie. Ama však na rozdíl od svého otce plave výborně. Na jednom takovém člunu se narodila. Navíc má podporu svého „duchovního průvodce“.

Praktická část

Ve fantastické linii příběhu vystupuje tzv. duchovní průvodce, který se Amě zjevuje jako dikobraz. Průvodce by měl odrážet naše povahové vlastnosti a touhy. Dikobraz je, stejně jako Ama, oddaný, inteligentní a umí výborně plavat. Žáci mohou zkusit vymyslet vlastního průvodce, zvíře, které by vystihovalo jejich povahové rysy. V dalším kroku je možné tuto činnost posunout do výtvarné aktivity formou kresby. Při větší časové dotaci je možné využít animačních technik: ideálně ploškové animace. Za tímto účelem je možné využít mobilních telefonů a volně dostupné aplikace Stop Motion Studio, jejíž prostřednictvím mohou studenti uvést zvíře, složené z vystřižených plošek, do pohybu. Více o ploškové animaci se můžete dozvědět ve videu zde.

Mezioborové inspirace pro pedagogy

Práci s filmem je možné realizovat v rámci různých vzdělávacích oblastí, oborů či témat, například:

- **Zeměpis** – Nizozemsko, Senegal
- **Základy společenských věd** – uprchlická krize
- **Literatura** – magický realismus
- **Výtvarná výchova** – kresba „duchovního průvodce“